

Valstybinio audito ataskaitos santrauka

AR GALI GERĖTI LIETUVOS MOKINIŲ PASIEKIMAI

2017 m. lapkričio 28 d. Nr. VA-2017-P-50-1-20

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto svetainėje www.vkontrolė.lt

SANTRAUKA

Audito svarba

Europos Komisija (EK), Tarptautinis valiutos fondas (TVF) ir Ekonominio bendradarbiavimo plėtros organizacija (EBPO), vertindamos Lietuvos pažangą, kritikuoja šalį dėl negerėjančios ugdymo kokybės ir neefektyvaus švietimo finansavimo. Pasisakoma¹ dėl to, kad: Lietuvoje mokinių, tenkančių vienam mokytojui, rodiklis yra tarp žemiausių ES ir pastebimai mažėja nuo 2005 m. Jeigu Lietuva siektų ES vidurkio (mokytojui tenkančių mokinių sk.), reikėtų 8,5 proc. sumažinti mokytojų (2015 m.). Nemažėjant mokytojų skaičiui, mažėja vienam mokytojui tenkantis krūvis, taigi ir atlyginimas.

Išpūsta infrastruktūra lemia tai, kad švietimui skiriamų lėšų didesnė dalis skiriama pastatams išlaikyti. Atlyginimams išleidžiame santykinai taip pat daugiau nei ES vidurkis, todėl lieka mažiau lėšų ugdymo kokybei. Tai rodo ir negerėjantys Lietuvos mokinių pasiekimai, matuojami EBPO PISA² tyrimo metu, ir Lietuvos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, brandos egzaminų rezultatai. Mokinių pasiekimai mažesnėse kaimo mokyklose yra žemesni nei miesto, o tai tik dar labiau didina atskirtį. Mokslininkų, tyrinėjančių švietimo ateitį, nuomone, žemų pasiekimų mokiniai yra potenciali našta visuomenei, dauguma iš jų nesugebės gyventi ir dirbti savarankiškai, juos reikės išlaikyti³.

EPBO tyrimas (2015)⁴ įrodė, kad: jeigu mokinių pasiekimai pakyla iki EBPO šalių vidurkio ir to lygio išlieka tolygūs visoje šalyje, per 10 metų tos šalies BVP išauga tiek, kad atsiperka švietimo išlaidos. Taigi efektyvi ir į rezultatus orientuota švietimo sistema yra ekonomiškai naudinga investicija.

Siekdami nustatyti veiksnius, lemiančius negerėjančius Lietuvos mokinių ugdymosi rezultatus, kurie kasmet vis brangiau kainuoja mokesčių mokėtojams, atlikome sisteminių bendrojo ugdymo rezultatų audita.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar užtikrinama bendrojo ugdymo kokybė. Jai vertinti pasirinkome mokinių ugdymosi rezultatus ir jų kaitą, nes tai vienintelis rodiklis, kuriuo matuojama mokinių ugdymo pažanga visoje Lietuvoje.

Audituojamas 2014–2016 m. laikotarpis. Siekdami tiksliau įvardyti rodiklių kaitą, naudojome ir kitų metų duomenis.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar mokyklų tinklas kuriamas ir ugdymas finansuojamas siekiant gerinti mokinių ugdymo rezultatus;
- ar mokyklų vadovai ir pedagogai yra atsakingi ir atskaitingi už mokinių ugdymo rezultatus;
- ar siekiama užtikrinti gerėjančius mokinių ugdymo rezultatus ugdant mokinius pagal jų individualius ugdymo(-si) poreikius.

¹ Prieiga per internetą: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2015/cr15139.pdf>.

² Prieiga per internetą: <http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=LTU&treshold=10&topic=PI>.

³ Prieiga per internetą: <http://www.thefivethings.org/andreas-schleicher/>.

⁴ Prieiga per internetą: <http://www.oecd.org/edu/universal-basic-skills-9789264234833-en.htm>.

Audituojami subjektai:

- Švietimo ir mokslo ministerija;
- tinklą ir finansavimą vertinome 16-os savivaldybių 66-iose mokyklose;
- mokyklų vadovų ir pedagogų veiklą vertinome 15-oje savivaldybių ir 50-yje mokyklų;
- ugdymo pagal individualius poreikius užtikrinimą vertinome 15-oje savivaldybių ir 53-ijose mokyklose.

Audito procedūras atlikome 21-oje savivaldybėje ir 116-oje mokyklų.

Siekdami užtikrinti palyginamumą, rinkomės įstaigas, kurias turi visos audituotos savivaldybės, tai: pagrindinės mokyklos, progimnazijos, gimnazijos (tarp jų ir ilgosios gimnazijos), taip pat mokyklos, kuriose buvo teikiamas ikimokyklinis, pradinis ir pagrindinis ugdymas iki aštuntos klasės.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito apimtis, apribojimai ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ (63 psl.).

Pagrindiniai audito rezultatai

Mokinių pasiekimų gerinimas yra nacionalinis prioritetas, todėl 2012 m. Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“⁵ iškeltas siekis, kad 2020 m. trečią (iš 6) PISA tyrimo skaitymo, gamtamokslinių ir matematinio raštingumo pasiekimų lygmenį pasiektų bent 50 proc. Lietuvos penkiolikmečių. Esminis pokytis 2015 m. neįvyko, stabiliai laikomasi žemiau 50 proc. ribos, o gamtamokslinio raštingumo rodiklis net pablogėjo. Vertinant gamtamokslinį raštingumą Lietuvos penkiolikmečiai yra 36–38 vietoje, matematinio raštingumo rezultatas panašus – 36 vieta, vertinant skaitymo gebėjimus – 39 vieta⁶. O per 10 metų (2006–2016 m.) valstybės lėšų mokymui panaudota 53 proc. daugiau (nuo 377 iki 577 mln. Eur).

Deja, siekis gerinti mokinių pasiekimus lieka tik „popieriniu“ rodikliu svarbiausiame šalies strateginiame dokumente. Bendrojo ugdymo pertvarka vykdoma nesiekiant gerinti mokinių ugdymo(-si) rezultatų, šis siekis netampa visų šalies švietimo politiką reglamentuojančių dokumentų pagrindiniu rodikliu, o Švietimo ir mokslo ministerija neturi galių užtikrinti, kad savivaldybės įgyvendintų nacionalinį siekį gerinti ugdymo rezultatus.

Mokinių ugdymo(-si) rezultatų gerinimas nėra tikslas pertvarkant mokyklų tinklą, ne visos savivaldybės ir mokyklos strateginiuose planuose siekia gerinti mokinių ugdymo(-si) rezultatus, už juos neatsiskaito nei mokyklų vadovai, nei mokytojai

Tik 25 proc. audituotų savivaldybių, planuodamos pertvarkyti mokyklų tinklą, tarp tikslų arba uždavinių numatė siekių, susietų su mokinių ugdymo(-si) rezultatų gerinimu. Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėse nėra aiškių kriterijų, kurias mokyklas ir kaip pertvarkyti.

Nacionaliniu lygiu neturime nei mokyklos, nei savivaldybės švietimo pažangos rodiklių, kad būtų kryptingai įgyvendinami valstybės tikslai.

⁵ Prieiga per internetą: <https://www.docdroid.net/OHqeBsc/lietuva2030.pdf#page=29>.

⁶ Prieiga per internetą: <https://www.lietuva2030.lt/lt/naujienos/1591-paskelbti-penkiolikmečiu-pasiekimu-tyrimo-pisa-2015-rezultatai>.

Tik 18 proc. audituotų mokyklų vadovų strateginiuose dokumentuose nusimatė siekį gerinti mokinių ugdymo(-si) rezultatus ir mokyklos veiklos rodiklius. Ne visos savivaldybės užtikrino, kad mokyklų vadovai siektų gerinti rezultatus ir už juos atsiskaitytų, o ir pačios nenusimatė siekio gerinti rodiklius, susijusius su mokinių ugdymo(-si) rezultatais ir ugdymo kokybe.

Galiojanti vadovų veiklos vertinimo tvarka (atestacija) ir savivaldybei teikiamos vadovų ataskaitos ne visada užtikrino mokyklų vadovų atsakomybę ir atskaitomybę už veiklos rezultatus ir pažangą, nes vertinami dokumentai, procesai, bet ne praktinė veikla ir mokyklos pažangą rodantys rodikliai.

Tik 20 proc. audituotų mokyklų vadovų prašė mokytojų atsiskaityti už mokinių pasiekimus ir daromą pažangą.

Mažos mokyklos nepajėgios užtikrinti mokinių ugdymo(-si) gerų rezultatų, bet savivaldybės neskuba jų pertvarkyti, o ministerija neturi galių paveikti savivaldybių planų dėl tinklo pertvarkos

2014–2016 m. mokinių skaičius sumažėjo beveik 14 tūkst., mokyklų – 49-iomis, o finansavimas švietimui išaugo 61,7 mln. Eur iš valstybės biudžeto ir 51,3 mln. Eur iš savivaldybių biudžetų.

Vykdoma pertvarka nėra efektyvi, nes išlaidos nesukomplektuotoms (mažoms) klasėms išaugo daugiau nei 2,5 karto. Jungtinių klasių turėjo apie 30 proc. audituotų mokyklų. Mažos ir jungtinės klasės neužtikrina gerų rezultatų.

Mažesnės ilgosios gimnazijos, kuriose yra po vieną 11–12 klasių komplektą, neužtikrina ne tik visų mokinių pageidaujamų, bet ir tam tikrų bendrojo lavinimo branduolio – gamtamokslinio ar socialinio ugdymo – dalykų pamokų.

Mažose mokyklose, dažniausiai esančiose kaimo vietovėse, mokinių ugdymo(-si) rezultatai žemi ne tik ES, bet ir Lietuvos mastu. Tai parodė pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų (PUPP) ir valstybinių brandos egzaminų (VBE) rezultatai.

Ministerija formuoja valstybės politiką švietimo srityje, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, bet neturi teisinių įgaliojimų daryti įtaką savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkai.

Keičiami švietimo finansavimo planai ir užmiršamas siekis gerinti mokinių pasiekimus

Klasės krepšelio finansavimo eksperimentas buvo vykdomas dviejose audituotose savivaldybėse ir valstybei 2016 m. kainavo 498 tūkst. Eur brangiau, nei būtų kainavęs mokinio krepšelis.

Klasės krepšelis 2016 m. buvo naudingesnis mažoms rajonų mokykloms, kurios ir pagal dabar galiojančią mokinio krepšelio metodiką yra finansuojamos papildomai. EBPO rekomenduoja Lietuvai neįvesti universalaus klasės krepšelio finansavimo modelio, kuris lems tolesnį vidutinio mokinių skaičiaus klasėje mažėjimą.

Nesiekama, kad visoms mokykloms vadovautų kompetetingi vadovai

Tolygus mokyklų vadovų kompetencijų lygis šalyje neužtikrinamas. 2014–2016 m. mokyklose dirbo tik 15,5 proc. vadovų, kurie buvo paskirti eiti šias pareigas įvertinus jų kompetencijų lygį ir tinkamumą pagal 2011 m. patvirtintus kvalifikacinius reikalavimus švietimo įstaigos vadovui.

Mokyklų vadovų kvalifikacijos tobulinimas vyko fragmentiškai (77 proc. – 1 dienos mokymai), vadovai kompetencijas ir gebėjimus ugdė ne vienodai intensyviai (nuo 6 iki 176 val. per metus). Atskiras dėmesys ir pagalba pradedantiesiems vadovams nebuvo skiriami.

Mokyklos vadovo darbo užmokestis labiausiai priklauso nuo mokyklos dydžio ir gali svyruoti nuo 816,5 Eur iki 1 540,7 Eur (vienas mažiausių tarp ES šalių). Dėl to gali būti sudėtinga pritraukti geriausių vadovų dirbti į mokyklas, kuriose jie yra reikalingiausi dėl žemų ir negerėjančių mokinių pasiekimų.

Mokytojo profesija nepatraukli, talentingi ir jauni mokytojai neateina dirbti į mokyklas

Mažas atlyginimas ir darbo krūvis neskatina rinktis mokytojo profesijos. Stojančiųjų į pedagogines studijas skaičius mažėja, įsidarbina tik 15 proc. asmenų, baigusių bakalauro studijas. Jų konkursinis balas yra mažesnis nei stojančiųjų į populiarias studijų programas, todėl pritraukiami nebūtinai geriausi abiturientai. 2016 m. mokyklose jaunų mokytojų iki 30 m. dirbo tik 4 proc. ir kiekvienais metais jų dalis mažėja, ypač kaimo vietovėse.

Didžiausią įtaką mokytojų darbo užmokesčiui turi jam tenkantis darbo krūvis. 2015 m. 11 proc. miesto ir 20 proc. kaimo mokytojų turėjo mažiau nei 18 kontaktinių valandų (pamokų) per savaitę. 57 proc. mokytojų uždirba nuo 400–800 Eur per mėnesį.

Mokyklose dirbančių mokytojų amžius didėja, 52 proc. mokytojų vyresni nei 50 metų. Jiems išeinant į pensiją ir nepavykstant pritraukti jaunų, gali nebūti kam juos pakeisti.

Užtikrinti ne visų mokinių individualūs ugdymo(-si) poreikiai ir atskirtis nemažėja

Mokinių ugdymo(-si) rezultatai gerėja tada, kai jie ugdomi pagal individualius poreikius. Juos reikia atpažinti, parinkti tinkamas priemones jiems tenkinti ir stebėti kiekvieno mokinio pažangą, į tai įtraukiant tėvus. Ypač svarbu atpažinti nepalankios socialinės, ekonominės ir kultūrinės aplinkos lemiamus poreikius, nes jų tenkinimas mažina atskirtį.

Naudojimas korepetitorių paslaugomis rodo, kad ne visų mokinių ugdymo(-si) poreikiai nustatomi ir užtikrinamas jų tenkinimas. Pagal auditorių atliktą apklausą 34 proc. tėvų, turinčių mokyklinio amžiaus vaikų, naudojami korepetitorių paslaugomis. Net 25 proc. korepetitorius samdė ir pradinių klasių mokiniams. 28 proc. tėvų nurodė, kad korepetitorių paslaugomis naudojasi dėl nepakankamai aiškiai išdėstomų dalykų mokykloje.

Nustatomi tik mokinių, turinčių specialiųjų ugdymo poreikių, individualūs ugdymo(-si) poreikiai ir iš dalies – 11–12 klasių mokinių; didžiosios dalies (67 proc. mokinių audituotose mokyklose) ugdymo poreikiai nenustatomi arba nustatomi fragmentiškai.

Tik 9 mokyklos (iš 53 audituotų) vienaip ar kitaip stebėjo individualią mokinių pažangą; tik kelios turi už tai atsakingus asmenis. Pažangą nuosekliai stebinčių ir aktyviai tėvus įtraukiančių mokyklų mokinių ugdymo(-si) rezultatai gerėja.

Vaikų su dideliais specialiaisiais ugdymo poreikiais integravimas į bendrojo ugdymo mokyklas vyksta vangiai. 2016–2017 m. m. 11-oje savivaldybių į bendrojo ugdymo mokyklas buvo perkelti tik keturi mokiniai iš 1 562, ugdomų specialiojo ugdymo įstaigose ar klasėse.

Išvados

1. Mokyklų tinklas kuriamas ir ugdymas finansuojamas nesiekiant gerinti mokinių ugdymo(-si) rezultatų, nes:
 - 1.1. Švietimo ir mokslo ministerija neturi įtakos savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkai, nes tam nėra įgaliota teisės aktais (1.4 poskyris);
 - 1.2. savivaldybės pertvarkant mokyklų tinklą tarp tikslų / uždavinių nenumato gerinti mokinių ugdymo(-si) rezultatus, nes teisės aktuose nėra konkrečių kriterijų, sietinų su ugdymo kokybe ir / arba mokinių ugdymo(-si) pasiekimų gerinimu, kuriais remiantis pertvarkomas mokyklų tinklas (1.3 poskyris);
 - 1.3. mažėjant mokinių skaičiui nesukomplektuojami klasių komplektai ir klasės jungiamos, nes tinklo pertvarka savivaldybėse vyksta lėtai (1.2 poskyris);
 - 1.4. visuotinis universalus klasės krepšelio įvedimas Lietuvai kainuotų daugiau nei mokinio krepšelis ir nepaspartintų tinklo pertvarkos, nes yra palankesnis mažoms mokykloms (1.4 poskyris).
2. Neužtikrinama, kad mokyklose dirbtų nuolat tobulėjantys vadovai, atsakingi ir atskaitingi už mokyklos veiklos rezultatus, pažangos siekimą ir mokinių pasiekimų gerinimą, nes:
 - 2.1. šalies lygiu nesusitarta dėl mokyklos ir savivaldybės pažangos rodiklių; teisės aktuose nėra numatyta pareiga nusimatyti mokyklos pažangą ir mokinių pasiekimus rodančius rodiklius ir atsiskaityti už jų pasiekimą. Vadovų atestacija ir savivaldybei teikiama vadovo ataskaita ne visada užtikrina atsiskaitymą už rezultatus (2.2 ir 2.3 poskyris);
 - 2.2. naujai paskirtiems vadovams nėra numatyta mentoriaus pagalba ar įvadiniai mokymai, atliepiantys nacionalinius prioritetus, ugdymo turinio naujoves ir pan. Nėra institucijos, kuri koordinuotų vadovų kvalifikacijos tobulinimą (2.4 poskyris);
 - 2.3. neužtikrinama pagalba vadovams po mokyklos išorinio vertinimo. Tik 3 iš 15 audituotų savivaldybių po vertinimo kompleksiškai padeda mokykloms (2.5 poskyris).
3. Mokytojai nemotyvuojami siekti geresnės ugdymo kokybės ir aukštesnių mokinių pasiekimų, į mokyklas nepritraukiami jaunų pedagogai, neišlaikomas mokytojų kartų balansas, nes:
 - 3.1. galiojanti atestacijos tvarka neįpareigoja mokytojų pasitikrinti, ar jų darbas ir veiklos rezultatai atitinka kvalifikaciją, todėl neskatina tobulėti ir neužtikrina atitikties tarp rezultatų ir atlyginimo. Kasmetinis pedagogų vertinimas vykdomas tik mokyklų vadovų iniciatyva ir skiriasi, nes nėra bendro požiūrio į jų vertinimą (2.7 poskyris);
 - 3.2. nacionaliniu, savivaldybių ar mokyklų lygmeniu nevykdomos kryptingos priemonės talentingiems jauniems pedagogams ateiti dirbti į mokyklas, o karjeros sąlygos, mažas darbo užmokestis ir pagalbos pradėjus darbą stoka nemotyvuoja jų rinktis mokytojo profesijos (2.8 poskyris);
 - 3.3. nėra vykdomi prognostiniai pedagogų poreikio tyrimai, kurie leistų numatyti ne tik tai, kiek ir kokių pedagogų reikės, bet pagrįstai formuoti pedagogų užsakymą (2.8 poskyris).
4. Ugdymas kiekvienam vaikui pagal poreikius neužtikrinamas, nes:
 - 4.1. didžiąjai mokinių daliai ugdymo(-si) poreikiai nenumatomi arba nustatomi fragmentiškai, o poreikiai, kylantys dėl nepalankios socialinės, ekonominės ir kultūrinės aplinkos, dažnai neatpažįstami (3.1 poskyris);
 - 4.2. mokyklos, jeigu vertina mokinių pažangą, tai daro skirtingai, dauguma mokyklų ją supranta tik kaip mokomųjų dalykų pažymių pokytį, o esami gerosios praktikos pavyzdžiai neatpažįstami arba jais nesidalinama (3.5 poskyris);

- 4.3. mokyklose nėra mokytojų padėjėjų, kurie iš tikrųjų būtų mokytojų, o ne mokinių padėjėjai (3.4 poskyris);
- 4.4. Švietimo įstatymo⁷ 29 str. 10 p. prieštarauja Neįgaliųjų teisių konvencijai, dėl to mokyklos neįpareigojamos priimti visų specialiųjų ugdymo poreikių turinčių mokinių (3.4 poskyris);
- 4.5. papildomos lėšos, skiriamos specialiųjų ugdymo poreikių turintiems mokiniams, neskatina mokyklų priimti mokinius su specialiaisiais ugdymo poreikiais. Nevertinta, ar šių lėšų pakanka tokių poreikių užtikrinimui, nežinoma kam jos panaudojamos (3.4 poskyris).

Rekomendacijos

Siekiant, kad pradėtų gerėti mokinių pasiekimai ir švietimui skiriamos lėšos būtų naudojamos efektyviai, teikiame rekomendacijas, kurios turi būti įgyvendintos kryptingai, neatidėliojant ir vienu metu. Svarbiausias veikėjas švietime yra mokinys, todėl rekomendacijas dėl ugdymo pagal individualius mokinio poreikius išdėstome pirmiausiai.

Švietimo ir mokslo ministerijai

1. Užtikrinti ugdymą pagal kiekvieno mokinio ugdymo(-si) poreikius:
 - 1.1. remiantis turimais gerosios praktikos pavyzdžiais nustatyti mokinių individualios pažangos stebėjimo rodiklius, kuriuos turėtų stebėti visos mokyklos, ir įpareigoti jas įtraukti į pažangos stebėseną ir tėvus (4.2 išvada);
 - 1.2. teikti pagalbą mokykloms, kad būtų lengviau atpažįstami mokiniai, turintys specialiųjų ugdymo(-si) poreikių, taip pat ir dėl nepalankių aplinkos veiksnių, ir užtikrinti jiems reikalingą pagalbą (4.1 išvada);
 - 1.3. skatinti įtraukijį ugdymą patikslinant Švietimo įstatymą dėl specialiųjų ugdymo poreikių turinčių mokinių teisių užtikrinimo; įteisinant mokytojų ir mokinių padėjėjų; įteisinant mokymo lėšų, skiriamų specialiųjų ugdymosi poreikių mokiniams, paskirtį, kad jos pasiektų mokinį, ir atsiskaitymą už jų panaudojimą (4.3, 4.4, 4.5 išvados);
 - 1.4. dalytis savivaldybėse ir mokyklose gerosios praktikos pavyzdžiais apie sėkmingus atvejus ugdant vaikus pagal poreikius, apie apsirūpinimą reikalingais švietimo pagalbos specialistais, kt. (4.2 išvada)
2. Susitarti dėl švietimo pažangos rodiklių, susijusių su mokinių pasiekimais ir ugdymo kokybe, mokykloms ir savivaldybėms bei numatyti atsiskaitymą už juos. Tai užtikrintų, kad valstybės švietimo prioritetai būtų įgyvendinami kryptingai, o sprendimai priimami įrodymų pagrindu (2.1 išvada).
3. Siekiant veiksmingo ir tolygaus mokyklų valdymo, sukurti ir įdiegti naujai paskirtų mokyklų vadovų profesinio tobulėjimo ir pagalbos sistemą, kad mokyklų vadovai būtų tinkamai pasirengę vadovauti mokyklai (2.2 ir 2.3 išvada).
4. Skatinant pedagogų nuolatinį tobulėjimą, atlyginimą susieti su veiklos rezultatais ir turimomis kompetencijomis, sukurti mokytojų karjeros ir vertinimo sistemą (3.1 išvada).

⁷ LR švietimo įstatymas, 1991-06-25 Nr. I-1489 (2011-03-17 Nr. XI-1281 redakcija).

5. Periodiškai vertinti pedagogų poreikį pagal patikimus duomenis, siekiant užtikrinti reikalingų specialistų rengimą ir pritraukimą (3.3 išvada).
6. Siekiant subalansuoti jaunų ir vyresnio amžiaus pedagogų skaičiaus pusiausvyrą ir užtikrinti ugdymo tęstinumą, numatyti ir įgyvendinti priemonės, skirtas pritraukti į mokyklas dirbti jaunų ir gabių mokytojų (3.2 išvada).
7. Savivaldybių mokyklų tinklo pertvarka / optimizavimas turi užtikrinti gerėjančius mokinių pasiekimus ir ugdymo(-si) rezultatus, ekonomišką ir efektyvą infrastruktūros išlaikymą, todėl reikia pakeisti teisės aktus, kad juose būtų nustatyta:
 - 7.1. privalomi ir aiškūs savivaldybių mokyklų tinklo pertvarkymo tikslai / uždaviniai, kuriais siekiama gerinti mokinių pasiekimus ir ugdymo(-si) rezultatus; mokyklų tinklo pertvarkos kriterijai, tarp jų – neleidžiama jungti 5–8 klasių (1.2–1.3 išvados);
 - 7.2. mokyklų tinklo pertvarkos priemonės, kurių turi imtis ministerija, savivaldybėms neužtikrinant gerėjančių mokinių pasiekimų ir nesilaikant teisės aktų dėl tinklo pertvarkymo ir mokyklų finansavimo (1.1 išvada).
8. EBPO Lietuvai rekomendavo susilaikyti nuo visuotinio universalios klasės krepšelio įvedimo, todėl reikia įvertinti planuojamos švietimo finansavimo reformos naudą, kad ji skatintų ne mažų mokyklų išgyvenimą, o sukurtų prielaidas bendrojo ugdymo rezultatų gerėjimui (1.4 išvada).

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (52 psl.)